

שונאים שתיקה

עם כל הרעש הדיגיטלי ותקתוקי המקלדת מסביב, מה הפלא שכמה שניות של שקט מעוררות בנו חרדה? כמה פתרונות טכנולוגיים מנסים כעת להיפטר מהדממה – ולקדם יעילות בכל מחיר

יובל דרוור

••• אם הייתם צריכים למצוא ביטוי, משפט, מונח או דוגמה אחת שמקפלים בתוכם את רוח התקופה הטכנולוגית הנוכחית, במה הייתם בוחרים? אני יודע במה אני הייתי בוחר. אני הייתי בוחר בצמד המילים trim silence. אם אתם שואלים את עצמך כם מה זה לכל הרוחות trim silence ולמה אני מעמיס על צמד המילים הזה את כובד משקלה של רוח התקופה, אתם בחברה טובה; גם אני נתקלתי בהן רק באחרונה.

רקע קצר. פודקאסטים, מכירים? אלה תוכניות רדיופוניות שניתן להוריד מהאינטרנט לטלפון הנייד, או לנגן כ-MP3 (יש עדיין אנשים שמשתמשים בנגני MP3?) כדי להאזין להן כאשר נוח וכי שיש זמן, כמו למשל בזמן נסיעה באוטובוס, ברכבת או סתם כשמנקים את הבית. לחלופין, ניתן להאזין לתוכניות האלה באמצעות טכנולוגיית סטרימינג, כלומר ללא צורך בהורדת קובץ. הפודקאסטים שהופיעו בראשית שנות ה-2000 ודעכו רשמו בשנים האחרונות קאמבק מרהיב. כיום ניתן להאזין לתוכניות מעולות בעברית או באנגלית, והן עוסקות במגוון עצום של נושאים: מאקטואליה ועד היסטוריה, מטכנולוגיה ועד פסיכולוגיה, מרפואה ועד אדריכלות.

אני צרכן גדול של פודקאסטים הודות לממשלת ישראל ושר התחבורה שלה, ישראל כץ. הטיפול המביש בעציות התחבורה במדינה גורם לכך שאני מבלה על הכביש בין שעתיים לשלוש כמעט מדי יום. כדי להישאר ער וכדי להעסיק את עצמי התחלתי להאזין לפודקאסטים, ובתוך זמן קצר התמכרתי. בחלק מהמקרים תרמתי כסף ליוצרים של הפודקאסט (המודל הכלכלי מבוסס ברוב המקרים על פרסום ולא על מנויים משלמים) כדי שיוכלו ליצור עוד ועוד מהתכנים המופלאים שלהם. כדי להאזין לפודקאסטים אני משתמש באפליקציה ייעודית – Pocket Casts – שבאמצעותה אני לא רק מנגן ומשמיע אותם, אלא גם מוריד תוכניות חדשות ברגע שהן עולות. וכל זה מוביל אותי אל המונח trim silence.

כיוון שעל פי רוב שומעים בפודקאסט אנשים מדרים, הם לעתים, לא עלינו, לוקחים קצת אוויר לפני שהם מתחילים משפט חדש. לפעמים הם נעצרים לרגע, שותקים, מכינים את הקרקע לפאנץ' ליין שערך מד להגיע. לפעמים ישנה הפסקה קצרה בין דבר יוצרי התוכנית לדבר המפרסם. בקיצור, לפעמים לוקח רגע עד שנשמע המשפט הבא.

trim silence הוא שמה של פונקציה שמנחה את האפליקציה לצאת למסע ציד אחר שקט ושתיקות: האפליקציה סורקת את קובץ האודיו, מאתרת את המקטעים השקטים האלה – ומעלימה אותם. כך, תוכנית הרדיו שקודם לכן נמשכה 40 דקות, נמשכת כעת רק 39 דקות ו-20 שניות, ואתם, גבירתי ורברי, תי, חסכתם 40 שניות. ברכות! הפונקציה הזאת היא בעיני ביטוי מופלא, מזוקק

ממש, של רוח התקופה. היא ממוזגת בתוכה שתי מגמות תרבותיות, שתחת שלטונה של הטכנולוגיה הפכה לאופן שבו אנחנו רואים את העולם ומתייחסים למה שנמצא בתוכו. המגמה הראשונה שאני רוצה לדון בה מיוצגת דווקא במילה השנייה, Silence – כלומר שקט, שתיקה או דממה. התרבות המערבית, ובתוכה התרבות הישראלית, מתקשה לשאת את מה שפול סיימון כינה בשם "The Sound of Silence", קול השקט, צליל הדממה. אנשים שחיים בעיר מתקשים להירדם

כאשר הם יוצאים לסופשבוע בכפר: השקט מפחיד אותם, מאיים ומטריד. הם התרגלו לשמוע את שאון העיר, את האוטובוסים, את הצפירות, את הצעקות, את ההמולה שמאפיינת את הכרך הסואן. היום היחיד בשנה שבו משתרר שקט עירוני, יום כיפוף, נתפס כסוג של פלא, כישוף שיורד בבת אחת על העיר ומשתיק אותה; התושבים מאוינים לדממה ביראה. רעש אחר שנמצא כל העת ברקע הוא הרעש שמייצרת הטכנולוגיה הדיגיטלית: צלילי הודעות הטקסט הנכנסות, התראות על הודעת הדואר

האלקטרוני שהתקבלה, קולות המשחקים שבהם אנו משחקים בטלפון הנייד, הסרטונים שבהם אנחנו צופים, רעש התקתוק הבלתי פוסק על המקלדות הווירטואליות. קליק-קליק-קליק-קליק-קליק. הרעש הדיגיטלי הפך לפסקול של התקופה והוא כל כך נוכח, מוחשי ומורגש עד שאנחנו נתקפים בח"רדה נוכח שקט ודממה. אנחנו תופסים אותם כתקלה שיש לפתור, להתגבר עליה במהירות ואו להעלים אותה. אין פלא שהשתיקה מסומנת בתרבות שלנו כעדות למבוכה, חוסר נוחות או חוסר עניין.

אופטימיזציה מוחלטת

בסרט "ספרות זולה", וינסנט וגה (ג'ון טרבולט-טה) לוקח את אשתו של מרסלוס וואלאס, מיה (אומה תורמן), לאכול במסעדה. משתררת ביניהם שתיקה שנמשכת 34 שניות. מדדתי. היא מביטה בו, הוא בוחן את הסביבה. "אתה לא שונא את זה?" שואלת וואלאס בסופו של דבר. "שונא את מה?" שואל וגה חזרה. "שתיקות מעיקות", עונה וואלאס. "למה אנחנו מרגישים צורך לברכר על שטויות כדי להרגיש בנוח?" היא שואלת. "אני לא יודע", משיב וגה. "זו שאלה טובה".

אם אני רגיל לצרוך תכנים במהירות כפולה, מדוע לא ארצה גם לשמוע הרצאה במהירות כפולה? אם אני רגיל לצרוך מסרים במהירות כפולה אתעצבן על עמיתים לעבודה שמדברים באריכות (תגיעו כבר לנקודה!)

השקט הוא לא רק סימן לבעיה אלא גם מאופייני כמה שאין בו, בהיותו ריק מהתרחשות חיצונית שמחייבת אותנו לפנות פנימה. ככזה, הוא מנוגד להוויה התרבותית המערבית שמדגישה את כל מה שנמצא בחוץ – את היש, את השפע, העושר והמגוון – מה שמוביל לא פעם לריקנות פנימית.

ומה בנוגע ל-trim? משמעות המילה היא לחתוך, לגזום או לקצץ. בניגוד ל-cut או ל-chop הג'ינים וכוחניים, ב-trim יש פעולה עדינה וכירורגית יותר. גברים שמעצבים את זקנם, מקצצים בו בזהירות ולאורך זמן, עוסקים ב-trimming. ה-trim מאפשר ארגון מחדש של דברמה כאמצעות קיטום מדויק. היעילות הכירורגית הזאת היא סימן ההיכר השני של התקופה. יעילות כיעד חברתי מוכרת לנו עוד מהמאה ה-19, שבה החלו חוקרים, מנהלים ותאגידים להתעניין בשיטות חדשות לעשות משהו – לא משנה מה – טוב יותר, מהר יותר, יעיל יותר. אבל היעילות הנוכחית, היעילות הטכנולוגית, שונה מהיעילות ההיא; היעילות הנוכחית היא יעילות בריבוע. היעילות הזאת, טען הפילוסוף הגרמני מרטין היידגר, לא באה לעולם כדי לשרת

צילום מקור: נטי אימנס

את בני האדם אלא כדי לשרת את עצמה. זו יעילות שמטרתה להגיע לדרגת אופטימיזציה מוחלטת ומלאה — ורק אז היא תהיה מרוצה. כאשר מפגשים את היעילות הזאת, שאין לה סנטימנטים לשום דבר (סנטימנטים בהגדרה אינם יעילים) עם אובייקט כל כך לא יעיל כמו שתיקה, ברור מי מהשניים יצטרך לעזוב. השימוש בפונקציית trim silence — השבוע נודע שגוגל תציע אותה באפליקציית הפודקאסט טים שלה — הופך את היצירה הרדיופונית לקצבית יותר, אחידה, מהירה ויעילה. ב-40 השניות שאני חוסך אני יכול לעשות משהו אחר, יצרני יותר. אני יכול להאזין ל-40 שניות של פודקאסט אחר, אני יכול לשוחח עם עובד שלי, לבדוק איתו אם השלים את המשימה שהטלתי עליו ואפילו להחיל לשמוע את התשובה. ב-40 שניות אני יכול

המתמודדים בתחרויות לא מדברים בקצב של 200 מיילים בדקה ואפילו לא בקצב של 300 מיילים בדקה, אלא בקצב של 400 מיילים בדקה. בחסות היעילות, הדיבייט כבר לא רק עוסק בשאלה מי מעלה טיעונים טובים יותר, אלא פשוט מי מעלה יותר טיעונים, ובפועל, מי מדבר יותר מהר (אתם חייבים לראות את זה. זה פסיכי). אין פלא שאי אפשר להבין מילה ממה שהמתמודדים אומרים. מצד שני, הבנה היא לא המטרה; המטרה היא לנצח והמכשיר, כמו תמיד, הוא יעילות. זה בא על חשבון הבנת המילים? נ, מחיר קטן לשלם. אפשר לטעון — ושמעתי את הטענה הזאת — שהמקרה של הדיבייט דווקא מדגים פיתוח מיומנות שאינה נסמכת על טכנולוגיה (דיבור מהיר). גם אם זה נכון, ובעיני זה לא נכון, זה מביא אותנו לדוגמה נוספת מעולם הפודקאסטים.

ב-40 השניות שאני חוסך אני יכול לעשות משהו אחר, יצירני יותר. אני יכול לחשוב על לפחות שני רעיונות לשתי חברות סטארט-אפ. אפשר להספיק לעשות ילד

לחשוב על לפחות שני רעיונות שעליהם אוכל לב-סס שתי חברות סטארט-אפ (לפחות). לכל הרוחות, ב-40 שניות אפשר להספיק לעשות ילד. יש אינן סוף דברים שאפשר לעשות ב-40 שניות מיותרות, ואם נמצאה שיטה לחסוך אותן באמצעות קיצוץ שקט ושתיקה, הרי זה נפלא.

400 מילים בדקה

השאלה היא אם זו לא הגזמה להטיל על כתפי פונקציית פודקאסטים ווטרה את מלוא כובד המשקל של רוח התקופה כולה. ובכן, אני רק מתחמם. גשו לגוגל הקרוב לאצבעותיכם וכתבו בשורת החיפוש את המילים "fast talking teen debate". תוצאות החיפוש הראשונה או השנייה תפנה אתכם לכתבה ששודרה לפני כמה שנים ברשת סיבֵיֵאס. הכתבה עוסקת בבני נוער אמריקאים שמתחרים במה שמכונה "דיבייט" (או בעברית תקנית מְעֵמָת). בדיבייט תחרותי מתמודדות שתי קבוצות שנציגיהן מתווכחים באמצעות הצגת טיעונים רטוריים, בעד או נגד נושא מסוים. השופטים מאזינים לטיעונים השונים ואז פוסקים מי ניצח. כללי התחרות קובעים שלכל מתמודד יש זמן מוגדר וידוע מראש שבו הוא נדרש להציג את מכלול הטענות שלו וכאשר הזמן נגמר, הוא חייב להשתתק. מרגע שנכנס למשוואה מרכיב הזמן, ולא משהנה איוז משוואה זו, מונקת למרכז התודעה שאלת היעילות: מהי הדרך הנכונה ביותר, כלומר היעילה ביותר, להספיק לעשות כמה שיותר ביחידת הזמן הנתונה. הפתרון שנמצא בתחרויות הדיבייט הוא להגביר את קצב הדיבור. אם אדם ממצע מדבר בקצב של 100 מילים בדקה אך המתמודד דיבר בקצב של 200 מילים בדקה, הוא יצליח לדחוס לאותה יחידת זמן יותר מילים, כלומר יותר טיעונים, ובמשתמע, יגדיל את סיבויי לנצח.

אבל זכרו — אנחנו חיים בעידן שבו היעילות משרתת את עצמה, תוך שהיא הופכת את בני האדם לנשאים אומללים של הדניא שלה. לכן,

150%, נותרות רק לעתים רחוקות מגודרות ומסוגרות. לעתים קרובות יותר הן פורצות לתחומים נוספים, והופכות למשקפיים שדרכם אנחנו מביטים במציאות. האפשרות לצרוך תכנים ב-150% דומה ללחישה רעילה באוזן הקולקטיבית שלנו שאומרת לנו, "ודאי יש מקומות נוספים שבהם אתם יכולים לנהוג בצורה יותר יעילה". מהרגע שאני רואה את העולם, את המציאות, את האנשים, התכנים והאובייקטים שסביבי, כמו שאבים שאותם יש לצרוך ביעילות מרבית, אני מתחיל לשנות את ההעדפות שלי ומכאן גם את ההתנהגות שלי.

אם אני רגיל לצרוך תכנים במהירות כפולה, מדוע לא ארצה גם לשמוע הרצאה במהירות כפולה? מרצה שלא יגיע תוך זמן קצר ללב העניין, יוגדר כמרצה "חופר", "מעייף" ו"משעמם". אם אני רגיל לצרוך מסרים במהירות כפולה אתעצבן על עמיתים לעבודה שמדברים באריכות (תגיעו כבר לנקודה!) ואעדיף פוליטיקאים שמדברים קצר, מהיר ולעניין. זה אולי לא נורא מעמיק, אבל זה בוודאי הרבה יותר יעיל מבחינת ניהול משאבי זמן. אם אני צורך תכנים במהירות כפולה, יגדל הסיכוי שאפנה לדיאטות שמבטיחות לי שמהרגע שאשלם 1,299 שקל על רכישת התמיסות, האבקות והמוצריים הנלווים, אתחיל להוריד במשקל. צריכת תכנים במהירות כפולה משמעותה שאני מחפש לעצמי קיצורי דרך, ובעוד שקיצורי דרך יכולים להיות מתכון ליצריות ומחשבה מקורית, הם גם יכולים לבוא לידי ביטוי בניסיון לקצר תור בבית חולים, לנסיעה על השוליים כאשר יש פקק, לשימוש בפתקים חבויים בומן הבחינה.

בתיה עויאל, שהלכה לעולמה בראשית השנה, הגהה לומר בתוכנית הטלוויזיה שלה לפני 40 שנה "הכינוי מראש", ומיד שלפה את השלב הבא בעבודת היד. כמוכן, כדי לחסוך בזמן. אני מוכן להתערב עם כל אותם אנשים אולטרה-יעילים שאם הם היו מנסים לצפות היום בתוכנית שלה, הם היו משתגעים מהאטיות ואפילו מהשתיות שלה בזמן שהתרכזה בגזירה או בהדבקה של כל מיני דברים. הם כבר לא בנויים לקצב כל כך אטי; זה משעמם, זה נמתח, זה נורא לא יעיל.

בשנות ה-60 נהגו ילדי הפרחים להסתובב עם סיכות שאותן הצמידו לחולצות, ושעליהן נכתב: "Do not fold, Spindle or Mutilate" (אל תקפול, לך, תחוררו או תשחיתו). זו היתה ההנחיה שהודפסה על חבילות כרטיסי הניקוב ששימשו את מחשבי חברת איי.בי.אם. ילדי הפרחים השתמשו בה כמחאה על האופן שבו מתייחסים אליהם כאל אובייקטים בשירות המכונה, בין שזו מכונת מחשב בים מתוצרת איי.בי.אם ובין שזו מכונת מלחמה שיצאה לווייטנאם הרחוקה.

היום צריך להדביק מדבקות פגוש, לרסס גרפיטי ולצאת להפגנות עם חולצות שעליהן מודפסות המילים "trim silence"; זו הסיסמה של התקופה. ה-40 trim silence הפכה לעמדה העקרונית של האנשים האולטרה-יעילים. היא ניצבת כעדות המצביעה על האופן שבו אנחנו נבנעים לרציונל היעילות, לדרישה שטכנולוגיות-אגידות לנצל בתבונה ובקמפנות כל שנייה. הדרישה הזאת הפכה בהדרגה לאקסיומה תרבותית, שמעטים מערערים עליה. זו אקסיומה שהופנמה, ושקעת דוחפת אותנו לעשות את כל מה שצריך לעשות כדי לחסוך שנייה, אולי עוד שנייה. (אתם יודעים מה אפשר לעשות בשתי שניות?)

בכל אפליקציית פודקאסטים שמכבדת את עצמה יש פונקציה שמאפשרת להאזין לתוכנית זו או אחרת במהירות של פי 1.5 ואפילו פי 2 מהקצב הרגיל. במשך תקופה ארוכה קיימתי את מצחי נוכח הפונקציה הזאת. מי ירצה להאזין לראיון, לסיפור או לכלל תוכן רדיופוני במהירות כה גבוהה עד שנדמה שכל הדוברים הם דמויות בסרט מצויר? כאשר גובה הצליל הוא כל כך גבוה, כבר לא ניתן להבחין בסרקום, באירוניה ובשאר רמזים שמספקים הקשר ועומק לדברים הנאמרים. הרי כולם נמצאים בתוך תתי-הגונים של האינטונציה והקול האנושי. למעשה, קשה להבחין בין הקולות של הדוברים השונים שכן כולם נשמעים אותו הדבר, כמי שנושפים מתוך כמות הליום שיכולה להרים לאוויר כדור פורח. מי ירצה בכך?

התשובה היא, כמוכן, אנשים אולטרה-יעילים. אם אני נוהג בכביש במשך שעה, אני יכול להאזין לפודקאסט אחד שאורכו שעה — או לשני פודקאסטים של שעה, שאאזין להם במהירות כפולה. כך, מה שברך הטבע נמשך שעה, הופך בלחיצת כפתור טכנולוגית ל-30 דקות, ואם זו לא יעילות, אל תקראו לי באגס באני. הפונקציה הזאת, כמוכן, אינה ייחודית לפודקאסטים. גם בעולם של סדרות טלוויזיה ושירותי תוכן אחרים, קיימת אפשרות לצפות בקצב מואץ של 150% ואף יותר. יש אנשים שמתרגלים לצרוך תכנים באופן הזה, ומהרגע שהתרגלת לכך מתרחשים שני דברים. ראשית, כאשר אתה מנסה לצפות בסרט במהירות שבהיעדר מילה אחרת אכנה אותה בשם "רגילית" או "נורמלית", אתה מנסה לומר; זה כל כך אטי, נוררריא אטי, עד שזה בלתי נסבל. לבסוף אתה מתקשה לחזור לאחור, וכבר לא מסוגל לצרוך תכנים בקצב המקורי שלהם.

הסיסמה של התקופה

כסוציולוג של טכנולוגיה אני יודע שתופעות חברתיות שמתחילות בעולם טכנולוגי מוגדר ומגור, כמו צריכה של סדרות טלוויזיה בקצב של